
INFORMACIONES

NOTA

Debido a la situación anormal en que se encuentra en estos momentos la Universidad, el comité de Redacción de "Cuadernos de Psicología" está preparando el N° 3 de "Temas monográficos de Psicología" sobre "Una aproximación psicosocial a la situación actual en la Universidad".

LABORATORI DE CONDUCTA

Adriana Garau

El Laboratori de Conducta aspira a esser el lloc de dedicació i treball dels membres (professors i estudiants) del nostre Departament interessats per l'enfocament científico-natural de la psicologia. Actualment la major part de la feina és feta per estudiants, degut a les dificultats de contratació de professorat. Aquestes dificultats provenen del poc pes docent que fins ara hom ha concedit a l'Àrea Experimental, i de la migradesa dels sous pagats als professors, cosa que fa difícil la contratació en règim de vertadera exclusiva. Aquest desequilibri entre professors i alumnes és un llast greu en les tasques d'un laboratori com el nostre, perquè la formació d'investigadors experimentals requereix una dedicació constant al llarg d'anys. Esperem que aquestes dificultats siguin solventades en un futur pròxim. De moment, el Laboratori tracta de pal·liar aquest desequilibri amb la incorporació de postgraduats (psicòlegs i metges) sense cap tipus de remuneració, i amb l'associació amb l'altres centres de Barcelona dedicats a l'estudi científico-natural de la conducta.

Al primer trimestre de 1975, al Laboratori de Conducta han continuat les activitats que ja es venien fent l'anterior, això és:

-els dimarts alterns a les 4 reunions on un dels grups de treball (vegi's Cuadernos de Psicología, n° 0) explica els avanços obtinguts, així com les dificultats trobades. Aquestes reunions tenen una doble finalitat: per part dels no implicats en el treball s'obté uns certs coneixements d'ell, i per part dels que el duen a terme un ajut als seus problemes gràcies a que es discuteixen en comú.

- els divendres a les 5 es fa el seminari de Teràpia de conducta seguint l'ordre cronològic del llibre de Yates Teràpia del comportament però ampliant amb d'altres publicacions.

A les tasques del Laboratori hi participen els professors del Departament inclosos dins l'Àrea Experimental: R. Bayés, L. García Sevilla, A. Garau, A. Martí, A. Tobeña Pallarés. En qualitat de becari J.A. Castellanos. Com a postgraduats E. Alvarez (medicina), C. Basil (psicologia), M. Cases (med.), A. Lleonart (psic.), M.G. Oliva (psic.), E. Puigdemont (psic.), J. Sánchez (psic.), C. Udina (med.) i J.A. Vidal (med.). De 6e curs de Medicina Tomás de Flores. Estudiants de 5^a de Psicologia: F. Antón, F. Bellver, J. Bover, T. Capell, P. Carasa, N. Durán, N. Ferré, E. Freixa, M. Ibàñez, M.J. Manzanares, I. Morgado, M. Pérez Fortuny, J. Pérez Sánchez, E. Sureda i S. Valls. De 4^t curs de Psicologia F. Cuxart, J. Fernández i R. Torrubia. De 2° de Medicina, Josep Bagunyà i F. d'A. Fernández.

Amb caracter no estrictament del Laboratori es fan unes reunions a les que hi col.laboren els centres següents:

- Dept. de Psicofisiologia de la Universitat de Barcelona (Dr. Ballús, Dr. Sánchez Turet, etc.)
 - Dept. de Teràpèutiques Conductistes de Sta. Coloma (Dr. Solà, Dr. Corbella)
 - Dept. de Psiquiatria i Psicologia infantil (Dr. Toro i col.laboradors) del Clínic.
- i el nostre Laboratori.

S'han fet unes visites per a conèixer cada centre i posteriorment hem pasat a una fase on s'expliquen els treballs experimentals de cada equip. La idea és que posteriorment es puguin fer treballs conjunts amb una part clínic-experimental i una altra paral.lela de laboratori animal.

Fins aquí hem parlat de les reunions amb caracter periòdic que feim. Hem fet d'altres especials per a tractar temes d'actualitat acadèmica:

- Paper de l'investigació a la Universitat.
- Avant-projecte de contratació del professorat (Conjuntament amb els professors de la Fac. de Medicina i de l'Institut de Biologia Fonamental, les dues primeres)
- Pla d'estudis de l'Àrea Experimental en Lletres.
- Problemes de l'estabulari, etc.

A totes les reunions suara esmentades hi poden assistir les persones vinculades al Laboratori.

El procediment normal (per a un estudiant de Lletres) d'ingrés al Laboratori actualment és per "pràcticum" o per l'as signatura Laboratori de Conducta. Generalment l'estudiant comen ça la seva formació al Laboratori amb l'estudi o lectura d'"Anàlisi experimental de la conducta" de Holland i Skinner, i posteriorment passa a la tasca pràctica de condicionar una rata seguint el manual de Michael que té 10 exercicis programats. Entrenant la rata diàriament es completa en 20 dies aproximadament. Aquest manual va des del "magazine training" fins a cadenes de conducta amb dos "manipulanda".

Posteriorment, o simultàniament, l'alumne s'integra a un grup de treball en marxa.

Es procura que l'estudiant que treballi tenguí una compensació de tipus acadèmic (en aquesta línia es va fer la proposta de crear una assignatura de Laboratori de Conducta, assignatura que fou creada i gràcies a la qual els alumnes de 5e curs tenen una compensació de 6 crèdits), o econòmica (beques de col.laboració) encara que migrada tant per la quantitat de diners que reporta com per la quantitat de beques concedides.

Quant als estudiants de Medicina, no s'ha pogut trobar fins a hores d'ara cap compensació. Tanmateix els estudiants de Medicina intenten que el deganat accepti un projecte que han elaborat, i segons el qual cada assignatura hauria d'admetre un cert nombre d'estudiants del curs al que s'impar-

teix i donar-los una formació especial, gràcies a la qual ells poguessin fer de monitors de pràctiques (ajudats pels professors ajudants, etc.) al curs inferior al seu quan aquest cursàs l'assignatura per a la que ells han estat formats. Aquesta idea esta en funció d'uns quants punts:

- 1) Les pràctiques podrien donar-se millor, amb més profit pels estudiants.
- 2) Es podrien fer més pràctiques.
- 3) Hi ha alumnes que han de treballar per poder seguir els seus estudis. L'ideal fora que aquest treball estigués relacionat amb algú aspecte de la carrera, condició que compliria el treball de monitor.
- 4) També els qui volguessin dedicar-se posteriorment a l'ensenyament i/o a la investigació tindrien un entrenament previ.

RECERQUES AL LABORATORI DE PSICOMETRIA I PSICODIAGNOSTIC

- Jordi Bachs -

El test de contes inacabats de la psicòloga suïssa L.Düss és una tècnica projectiva utilitzada des de fa bastants anys en el psicodiagnòstic d'infants (1).

A l'Argentina, J. Bernstein va fer-ne una adaptació que trobem breument exposada en l'apèndix de l'obra de J.E.Bell sobre tècniques projectives (2).

En el Laboratori de Investigació Psicomètrica, amb la col.laboració dels estudiants de quart del Departament de Psicologia, ens proposem realitzar una nova adaptació a la població infantil del nostre país. Ens plau avui publicar a "Cuadernos de Psicología" una breu mostra de la primera tasca realitzada: revisió del text castellà, feta per Miguel Hernández; dibuixos de les làmines que amb tan d'encert compona Pilar Bayés -artista que hem conegut per mitjà de la Nuria Sala-, i la traducció al català que han preparat Mari Carme Freixa i Robert Isas, els quals ens ofereixen a continuació un breu comentari sobre aquesta recerca.

- Mari Carme Freixa -

- Robert Isas -

EL TEST DE CONTES INACABATS DE DÜSS.

La tècnica d'exploració psicològica de contes inacabats té una base semblant a la proposada per Freud i desenvolupada pels seus deixebles en l'anàlisi i interpretació de somnis: un tema poc estructurat és capaç de suscitar una sèrie d'associacions que donarà una informació que difícilment obtindríem amb preguntes directes.

El test de Düss consisteix bàsicament en unes historietes que permeten al nen l'expressió lliure dels conflictes lligats a les distintes fases de l'evolució psicosexual. A n'aquests contes falta el desenllaç o bé porten a una situació que planteja espontàniament una explicació. Cada nen acaba el conte a la seva manera. L'anàlisi d'aquests acabaments ens permet aproximar-nos a aquest

(1) La méthode des fables en psychanalyse. Archives de psychologie. T.XXVII, n°109, Genève, mai 1940.

(2) Técnicas proyectivas. pp.265-270. Ed.Paidós. Buenos Aires, 1971.

mon interior de representacions, carregades d'afecte i inconscients, que els psicoanalistes anomenen complexe, i que juga un paper tan important en l'estructuració de la personalitat.

Veiem doncs que el test de contes inacabats es basa en el mateix principi general d'altres tècniques del mateix tipus, com és ara el T.A.T. Principi que podríem anunciar de la manera següent: partint d'un estímul que permeti la lliure associació, el subjecte posarà en joc les seves experiències, necessitats, desigs i conflictes per a organitzar i elaborar la seva resposta. Això suposa, es clar, que el subjecte estigui capacitat per a fer-ho i vulgui col·laborar.

L'estímul és aquí molt important. Per això, en el test de Düss que consta de 10 historietes, utilitzem juntament amb aquest l'estímul visual de làmines que faciliten d'una banda la millor acceptació de la prova i afavoreixen d'altra banda la projecció del nen.

De l'adaptació que s'està fent al Laboratori de Psicometria, en donem a continuació un sol exemple amb l'historieta de l'elefant (que pretén estudiar el complex de castració), acompanyant-lo de les làmines que ha dibuixat P. Bayés per il·lustrar-la.

Text castellà:

VI. El elefante -

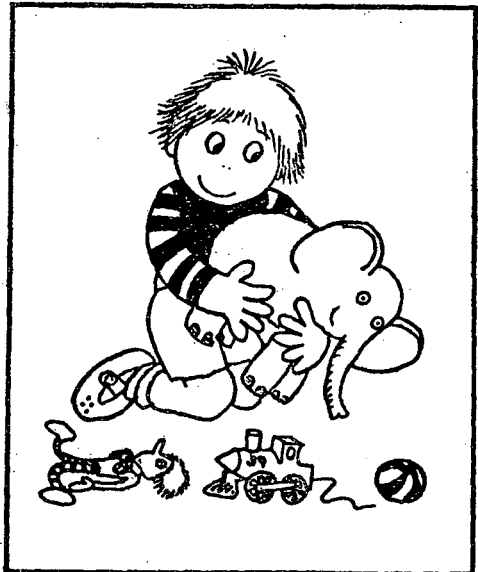
Había una vez un niño que tenía un pequeño elefante de juguete.

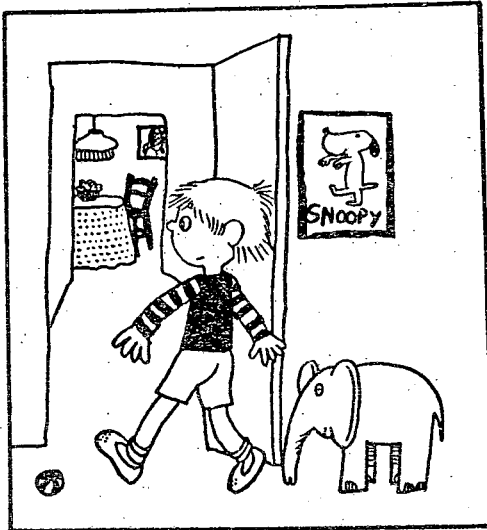
El niño quería mucho a su elefantito porque era muy bonito con su larga, larga trompa.

Un buen día, al volver el niño de un paseo, entró en su habitación y se encontró con que su elefantito estaba muy cambiado.

¿En qué había cambiado?

¿Y por qué había cambiado?

VI. L'elefant -

Text català:

Una vegada hi havia un nen que tenia una joguina que li agradava molt.

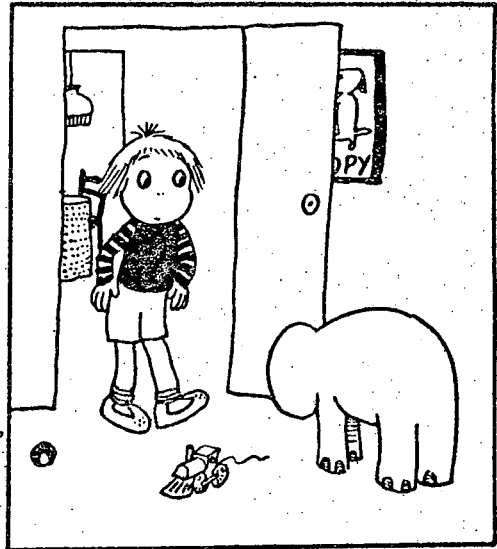
Era un petit elefant que s'estimava més que les altres joguines perquè era molt bonic amb la seva trompa llarga, llarga, llarga...

Un dia, el nen va sortir al carrer per jugar amb els seus amics.

Quan va tornar a casa, en entrar a l'habitació on guardava les seves coses, va trobar l'elefant que estava tot canviat.

En què havia canviat?

I, per què havia canviat?

Referent al text d'aquests contes inacabats, cal afegir que el professor Jordi Bachs ha demanat la col·laboració d'un escriptor de contes infantils perquè en faci una revisió crítica, de manera que resultin intel·ligibles, més amens i estimulants pels infants.

Valor predictiu i validesa.

Tots sabem que les tècniques projectives presenten alguns problemes. Entre ells, el del seu valor predictiu, ja que, tal com s'estan emprant en l'actualitat, presenten un grau considerable d'error predictiu, encara que unides a la resta de la informació siguin un element de valor per al diagnòstic clínic. S'hauria, per tant, d'estudiar el test en funció de les ponderacions que per a cada ítem han fet els millors psicòlegs, que han aconseguit amb aquestes tècniques nombrosos encerts en llur diagnòstic clínic.

Un altre problema és el de la seva validesa. S'haurien de fer estudis normatius, que proporcionessin al psicòleg normes de referència més àmplies i objectives.

Per tant, la tercera tasca, que haurem de realitzar amb la col.laboració de tots, és la de cercar nombroses mostres representatives i, en funció de les variables que entressin en joc, mirar de trobar unes referències concretes que fessin del diagnòstic clínic que s'esdevé del test quelcom no tan sotmès a l'experiència personal de cada examinador, sinó més objectiu dins del possible.

ADAPTACION Y BAREMACION DEL INVENTARIO DE PERSONALIDAD

MULTIFASICO DE MINNESOTA (M.M.P.I.). - David Carreras -

Las interminables investigaciones sobre el M.M.P.I. lo han convertido en uno de los instrumentos más importantes para el psicodiagnóstico. La interpretación y el pronóstico de cada perfil depende de la elevación o disminución de cada una de las escalas en función de las demás.

Estudios con muestras no representativas, realizadas

con sujetos no psiquiátricos que viven en Cataluña, parecen indicar que las medias y las desviaciones estandar de alguna de las escalas del M.M.P.I., difieren de las encontradas para la población no psiquiátrica original de Minnesota.

El propósito que perseguimos en el Laboratorio de Psicometría y Psicodiagnóstico es determinar, mediante el estudio de una muestra representativa de sujetos no psiquiátricos, si la baremación original de Minnesota es aplicable en todas sus escalas a nuestra población.

A PROPOSITO DEL CONGRESO

SOBRE EDUCACION SEXUAL

ANSELMO GARCIA

Lovaina.-

Lo sexual nunca había estado tan de moda como ahora y creo, a pesar de la forma tan comercializada que se nos presenta, que esto nos permite reflexionar más de cerca sobre una realidad que sobre los "fantasmas Kleinianos" que nos rodeaban.

El pasado mes de julio tuvo lugar en París un congreso de Sexología en el que por primera vez se tomaron las cosas tan en serio como se merece esta nueva ciencia. En él surgió el tema de la Educación Sexual como uno de los problemas más importantes e interesantes a resolver, ya que la visión de los "tecnócratas" norteamericanos como la de los "humanistas" europeos era un tanto diferente.

En vistas a una mayor profundidad, el C.I.S.F. (Centro Internazionale de Studi Famiglia, de Milán) organizó durante el mes de Marzo (semana del 10 al 15) un congreso bajo el título: "La Educación Sexual: ¿Falso problema?" y que se presentó interesante debido a la presencia de los especialistas europeos: R. Volcher, J.M. Jaspard (belgas), J. Lamaire, J. Ormezzano (franceses), M. Benedetti, P. Sacconi (italianos), Abraham, W. Pasini (suizos) y un mejicano: García Murillo.

La temática muy variada abarcó diferentes capítulos de la educación sexual que van desde la realidad política, social, económica, jurídica y educativa de la sexualidad hasta los problemas de la continencia, pasando por el análisis de diversas experiencias de educación sexual y la presentación de abundante material didáctico.

Reflexionar sobre el tema de la educación sexual por separado puede hacer pensar que se quiere excluir la sexualidad del resto de la totalidad de la persona, haciendo una disciplina aparte de las demás ciencias humanas.

Sobre qué es la educación sexual, qué fines se propone, quienes deben impartirla y de que forma, existe mucha polémica, pero lo cierto es que cada vez más se perfilan unos criterios comunes entre los estudiosos del tema.

En unas entrevistas realizadas a los padres de familia franceses y recogidos en el libro de L'école des Parents: "Cette éducation sexuelle qui vous fait peur", sobre qué consideraban ellos como educación sexual, se resumían las diversas opciones que la familia utiliza en estos casos: Para unos era simplemente explicar de donde vienen los niños; para otros era prevenir a las hijas ante la posibilidad de un embarazo; había quienes intentaban exponer las relaciones físicas del acto y un último que apuntaba la dimensión de la sexualidad en la totalidad de la persona humana.

De otro lado se critica a menudo que la educación sexual se reduce a una simple información más o menos completa sobre cuestiones antropológicas, sociológicas, psicológicas y jurídicas. Este sería el caso, por ejemplo, de la información "científica, objetiva y neutra" que los "peritos" en la materia dan en algunas privilegiadas escuelas. Pero además de esta información, existen otras que se dan mucho antes y que predisponen para el futuro. Me refiero a lo que André Berge denomina la "comunicación no verbal" y que constituye todo lo que el niño ve y oye en la calle, cine, anuncios, etc., es decir, en su entorno. Junto a este tipo de información se le une, en el mejor de los casos la familiar, de la que ya hemos hablado antes.

Parece, por otro lado, que hablar de sexualidad se reduce a hablar de norma (y no en un sentido de "normal-anormal-patológico", que sería aún otra cuestión) sino en el sentido social-ético (bien visto, o mal visto), en el sentido religioso (pecado o no pecado=gracia), en sentido cultural (éxito o fracaso), en el sentido de ayuda (prevención contra venéreas, etc.) y en algunos casos incluso como ideológico. Esto no nos demuestra más que su parcialidad.

El todo, que constituye la sexualidad, se ha troceado en multitud de fragmentos. ¿Por qué ha ocurrido esto? Las razones pue

den ser múltiples, pero las menos simplistas apuntan hacia la creencia que lo sexual es una función más y como tal se puede fácilmente hablar de ella en temas separados.

La educación sexual es algo más. Es incluir todas estas informaciones en la vida personal de cada uno, en su efectividad y en la vida de relación con los demás, porque la sexualidad es un lenguaje, una comunicación que tiene valor por sí misma. Educar no es simplemente el resultado incontrolable entre dos personas de distinta madurez o diferente experiencia. Es hacer que los niños aprendan a dirigirse, hacer elecciones libres, a convertirse en seres responsables, ya que de lo contrario corremos el riesgo de transmitirles toda una normativa y unas mismas equivocaciones que nosotros cometimos pero lo que es peor, y en un contexto diferente al de ellos.

W. Masters decía en cierta ocasión que la mejor educación sexual que puede recibir un niño es "el ver a su padre como pellizca en el trasero a su madre, camino de la cocina". Berge llama a esto "el ejemplo afectivo de los padres" (no a esto precisamente) que junto a un clima de seguridad permita al niño evolucionar y que se sienta autorizado a aprender todo lo que él desea.

¿Cuál es la actitud de los padres frente a la cuestión de la educación sexual? Opinar sobre educación sexual es fácil, pero cuando es a ellos mismos a quienes atañe el problema, no dejan de sentir cierto recelo. Recelo porque alguien "extraño" pretende quitarles algo que ellos estiman que es suyo (y en parte tienen razón) pero es también esa pérdida de influencia y de control a lo que ellos tienen más miedo. Además ¿en qué se convertirán los "educados sexuales"?

La formación de los padres también juega aquí un importante papel. El no encontrar explicación adecuada a la demanda de sus hijos, suelen evadirse, cerrando la puerta a un importante diálogo. Es pues en este sentido más importante centrarse en la actitud positiva que en el mismo contenido, en caso de no estar preparado. Los niños se dan perfecta cuenta de la inquietud, de la vergüenza,

del desconcierto de sus padres ante estas cuestiones. Por tanto es tonto disimular y más eficaz adoptar una postura de naturalidad.

La cuestión se agudiza al extremo cuando deben explicar que junto a la afectividad, a la reproducción, al acto en sí, existe también un placer. En este sentido el adolescente sabe perfectamente que no todo el placer es genital ni que todo el amor es un amor carnal.

En el caso de los maestros y educadores, la actitud es bastante positiva, hecho demostrado en una reciente encuesta sobre: "Actitudes de los Maestros de Barcelona ante la Educación Sexual" (*). si bien la estructura bajo la que se encuentran sometidos juega un importante papel (centro, instituciones, padres y administración). No obstante creo que el problema debe plantearse a otro nivel: Cómo introducir en la nueva dinámica de la enseñanza la educación sexual. ¿Un maestro que habla y unos alumnos que escuchan? ¿unas reuniones que integren padres, hijos y educadores? (esto último parece que está dando buenos resultados en Francia). Lo que sí parece cierto es que la educación sexual no es una simple asignatura que se estudia en la escuela. Es algo más global y profundo para lo que padres y maestros deben estar preparados. Quizás este congreso aporte nuevas ideas al respecto ...

(*) Ref. Tesina de Licenciatura, no publicada, presentada en la U.A.B. en Septiembre de 1974 por Anselmo Garcia.